

॥ హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః ॥

**షోడశ-శతనాత్మక
కిష్కింధాకాండ పారాయణ దీక్షా**

ఎనిమిదవ రోజు పారాయణ - 07.07.2023 - శుక్రవారము

మా	రు	త	స్య	స	మో	వే	నే	న	రు	డ	స్య	స	మో	జ	వే
5	2	6	1	7	5	4	3	3	2	3	1	7	5	8	4

నే - 3

పారాయణం చేయవలసిన సర్గలు : 03

సర్గల వరుస సంఖ్యలు

31, 32, 33 సర్గలు

పారాయణ శ్లోకాల సంఖ్య

51 + 22 + 65 = 138 శ్లోకాలు

॥ అథ సంకల్పః ॥

శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీపద్మావతీజానేః, శ్రీవేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః, రూపాంతరభూతస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, అనుగ్రహేణ, అస్మిన్, సర్వజగదుపద్రవకాలే, ప్రపంచశాంత్యర్థమ్, అతిశీఘ్రమేవ, విషూచికేత్యాదిక్రిమేః, వినాశనార్థం, సర్వప్రపంచస్య, విశిష్య, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభసంపత్-సమృద్ధ్యర్థం, సర్వేషామ్, ఆస్తిక మహాజనానాం, సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్యైశ్వర్య, సద్బుద్ధిత్యాది, సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యావిత్త వాణిజ్య, దేశరక్షణాది రంగేషు, సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా, శ్రీరామరాజ్యస్య, పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, వైదిక ధర్మాభిధానస్య, సనాతన ఆర్ష ధర్మస్య, సర్వోన్నతి సిద్ధ్యర్థం, తద్ధర్మ ప్రతికూలతా పరిహారార్థం, వైరిక్షయార్థం, గోసంరక్షణార్థం చ, విశేషతః, ఏతాదృశ, జగత్కళ్యాణకర, కార్యక్రమనిర్వహణశీలస్య, శ్రీమత్ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానస్య, సర్వతోముఖాభివృద్ధ్యర్థం, హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్న, పరివారసమేత, శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణః, ప్రీత్యర్థం చ, సీతాలక్ష్మణ హనుమత్సమేత, శ్రీరామమూలమంత్రానుస్థాన, తర్పణ, హోమపూర్వకం

మారుతస్య సమో వేగో గరుడస్య సమో జవో

ఇత్యేతన్మంత్రాంతర్గత, కటపయాది, సంఖ్యాశాస్త్రానుసారం, శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత, కిష్కింధాకాండ పారాయణం, ఆచార్యముఖేన, అన్యోన్య-సాహాయ్యేన, లోకకళ్యాణార్థం, కరిష్యామహే.

శ్రీ రిషిప్రార్థన

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థన

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థన

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీరిషుచంస్రు పరబ్రహ్మణే నమః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ఏకత్రింశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।

మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

1. స కామినం దీనమదీనసత్త్వం, శోకాభిపన్నం సముదీర్ణకోపమ్ ।
నరేంద్రసూనుర్నరదేవపుత్రం, రామానుజః పూర్వజమితువాచ ॥

॥ 31.1 ॥ (2 సార్లు)

2. న వానరస్సాస్యతి సాధువృత్తే, న మంస్యతే కర్మఫలానుషంగాన్ ।

న భోక్ష్వతే హనరరాజ్యలక్ష్మీం, తథాహి నాభిక్రమతేఽస్య బుద్ధిః ॥

॥ 31.2 ॥

3. మతిక్షయాద్దామ్యసుఖేషు సక్తః, తవ ప్రసాదాప్రతికారబుద్ధిః ।

హతోఽగ్రజం పశ్యతు వీర తస్య, న రాజ్యమేవం విగుణస్య దేయమ్ ॥

॥ 31.3 ॥

4. న ధారయే కోపముదీర్ణవేగం, నిహన్మి సుగ్రీవమసత్యమద్య ।

హరిప్రవీరైస్సహ వాలిపుత్రః, నరేంద్రపత్న్యా విచయం కరోతు ॥

॥ 31.4 ॥

5. తమాత్తబాణాసనముత్పతంతం, నివేదితార్థం రణచండకోపమ్ ।

ఉవాచ రామః పరవీరహంతా, స్వవేక్షితం సానునయం చ వాక్యమ్ ॥

॥ 31.5 ॥

6. న హి వై త్వద్విధో లోకే పాపమేవం సమాచరేత్ ।

పాపమార్యేణ యో హంతి స వీరః పురుషోత్తమః ॥ 31.6 ॥

7. నేదమద్య త్వయా గ్రాహ్యం సాధువృత్తేన లక్షణ ।

తాం ప్రీతిమనువర్తస్వ పూర్వవృత్తం చ సంగతమ్ ॥ 31.7 ॥

8. సామోపహితయా వాచా రూక్షాణి పరివర్ణయన్ ।

వక్తుమర్హసి సుగ్రీవం వ్యతీతం కాలపర్యయే ॥ 31.8 ॥

9. సోఽగ్రజేనానుశిష్టార్థః యథావత్పురుషర్షభః ।

ప్రవివేశ పురీం వీరః లక్షణః పరవీరహో ॥ 31.9 ॥

10. తతశ్చుభమతిః ప్రాజ్ఞః భ్రాతుః ప్రియహితే రతః ।

లక్షణః ప్రతిసంరబ్ధః జగామ భవనం కపేః ॥ 31.10 ॥

11. శక్రబాణాసనప్రఖ్యం ధనుః కాలాంతకోపమః ।
ప్రగృహ్య గిరిశృంగాభం మందరస్సానుమానివ ॥ 31.11 ॥
12. యథోక్తకారీ వచనమ్ ఉత్తరం చైవ సోత్తరమ్ ।
బృహస్పతిసమో బుద్ధ్యా మత్వా రామానుజస్తథా ॥ 31.12 ॥
13. కామక్రోధసముత్థేన భ్రాతుః కోపాగ్నినావృతః ।
ప్రభంజన ఇవాప్రీతః ప్రయాయౌ లక్ష్మణస్తదా ॥ 31.13 ॥
14. సాలతాలాశ్వకర్ణాంశ్చ తరసా పాతయన్ బహూన్ ।
పర్యస్యన్ గిరికూటాని ద్రుమానన్యాంశ్చ వేగతః ॥ 31.14 ॥
15. శిలాశ్చ శకలీకుర్వన్ పద్భ్యాం గజ ఇవాశుగః ।
దూరమేకపదం త్యక్త్వా యయౌ కార్యవశాద్దుతమ్ ॥ 31.15 ॥
16. తామపశ్యద్బలాకీర్ణాం హరిరాజమహాపురీమ్ ।
దుర్గామిక్ష్వాకుశార్దులః కిష్కింధాం గిరిసంకటే ॥ 31.16 ॥
17. రోషాత్ ప్రస్ఫురమాణోష్ఠః సుగ్రీవం ప్రతి లక్ష్మణః ।
దదర్శ వానరాన్ భీమాన్ కిష్కింధాయా బహిశ్చరాన్ ॥ 31.17 ॥
18. తం దృష్ట్వా వానరాస్సర్వే లక్ష్మణం పురుషర్షభమ్ ।
శైలశృంగాణి శతశః ప్రవృద్ధాంశ్చ మహీరుహాన్ ।
జగృహుః కుంజరప్రఖ్యాః వానరాః పర్వతాంతరే ॥ 31.18 ॥
19. తాన్ గృహీతప్రహరణాన్ హరీన్ దృష్ట్వా తు లక్ష్మణః ।
బభూవ ద్విగుణం క్రుద్ధః బహ్వింధన ఇవానలః ॥ 31.19 ॥
20. తం తే భయపరీతాంగాః క్రుద్ధం దృష్ట్వా ప్లవంగమాః ।
కాలమృత్యుయుగాంతాభం శతశో విద్రుతా దిశః ॥ 31.20 ॥
21. తతస్సుగ్రీవభవనం ప్రవిశ్య హరిపుంగవాః ।
క్రోధమాగమనం చైవ లక్ష్మణస్య న్యవేదయన్ ॥ 31.21 ॥
22. తారయా సహితః కామీ సక్తః కపి వృషోరహః ।
న తేషాం కపివీరాణాం శుశ్రావ వచనం తదా ॥ 31.22 ॥

23. తతస్సచివసందిష్టాః హరయో రోమహర్షణాః ।
గిరికుంజరమేఘాభాః నగర్యా నిర్యయుస్తదా ॥ 31.23 ॥
24. నఖదంష్ట్రాయుధా ఘోరాః సర్వే వికృతదర్శనాః ।
సర్వే శార్దూలదర్పాశ్చ సర్వే చ వికృతాననాః ॥ 31.24 ॥
25. దశనాగబలాః కేచిత్ కేచిద్దశగుణోత్తరాః ।
కేచిన్నాగసహస్రస్య బభూవుస్తుల్యవిక్రమాః ॥ 31.25 ॥
26. కృత్నాం హి కపిభిర్వాప్తాం ద్రుమహస్తైర్మహాబలైః ।
అపశ్యల్లక్షణః క్రుద్ధః కిష్కింధాం తాం దురాసదామ్ ॥ 31.26 ॥
27. తతస్తే హరయస్సర్వే ప్రాకారపరిఘాంతరాత్ ।
నిష్క్రమ్యోదగ్రసత్త్వాస్తు తస్థురావిష్కృతం తదా ॥ 31.27 ॥
28. సుగ్రీవస్య ప్రమాదం చ పూర్వజం చార్తమాత్మవాన్ ।
బుద్ధ్వా కోపవశం వీరః పునరేవ జగామ సః ॥ 31.28 ॥
29. స దీర్ఘోష్ణమహోచ్ఛ్వాసః కోపసంరక్తలోచనః ।
బభూవ నరశార్దూలః సధూమ ఇవ పావకః ॥ 31.29 ॥
30. బాణశల్యస్ఫురజ్జిహ్వాః సాయకాసనభోగవాన్ ।
స్వతేజోవిషసంఘాతః పంచాస్య ఇవ పన్నగః ॥ 31.30 ॥
31. తం దీప్తమివ కాలాగ్నిం నాగేంద్రమివ కోపితమ్ ।
సమాసాద్యాంగదస్త్రాసాత్ విషాదమగమద్భృశమ్ ॥ 31.31 ॥
32. సోఽంగదం రోషతామ్రాక్షః సందిదేశ మహాయశాః ।
సుగ్రీవః కథ్యతాం వత్స మమాగమనమిత్యుత ॥ 31.32 ॥
33. ఏష రామానుజః ప్రాప్తః త్వత్సకాశమరిందమః ।
భ్రాతుర్వ్యసనసంతప్తః ద్వారి తిష్ఠతి లక్షణః ॥ 31.33 ॥
34. తస్య వాక్యే యది రుచిః క్రియతాం సాధు వానర ।
ఇత్యుక్త్వా శీఘ్రమాగచ్ఛ వత్స వాక్యమరిందమ ॥ 31.34 ॥
35. లక్షణస్య వచశ్చుత్వా శోకావిష్టోఽంగదోఽబ్రవీత్ ।
పితుస్సమీపమాగమ్య సౌమిత్రిరయమాగతః ॥ 31.35 ॥

36. అథాంగదస్తస్య వచో నిశమ్య, సంభ్రాంతభావః పరిదీనవక్త్రః ।
నిపత్య తూర్ణం నృపతేస్తరస్వీ, తతః కుమారశ్చరణౌ వవందే ॥
॥ 31.36 ॥
37. సంగృహ్య పాదౌ పితురగ్ర్యతేజాః జగ్రాహ మాతుః పునరేవ పాదౌ ।
పాదౌ రుమాయాశ్చ నిపీడయిత్వా, నివేదయామాస తతస్తమర్థమ్ ॥
॥ 31.37 ॥
38. సనిద్రామదసంవీతః వానరో న విబుద్ధవాన్ ।
బభూవ మదమత్తశ్చ మదనేన చ మోహితః ॥ 31.38 ॥
39. తతః కిలకిలాం చక్రుః లక్ష్మణం ప్రేక్ష్య వానరాః ।
ప్రసాదయంతస్తం క్రుద్ధం భయమోహితచేతసః ॥ 31.39 ॥
40. తే మహాఘనిభం దృష్ట్వా వజ్రాశని సమస్వనమ్ ।
సింహనాదం సమం చక్రుః లక్ష్మణస్య సమీపతః ॥ 31.40 ॥
41. తేన శబ్దేన మహతా ప్రత్యబుధ్యత వానరః ।
మదవిహ్వలతామ్రాక్షః వ్యాకులస్రగ్వీభూషణః ॥ 31.41 ॥
42. అథాంగదవచశ్రుత్వా తేనైవ చ సమాగతౌ ।
మంత్రిణౌ వానరేంద్రస్య సమ్మతౌ దారదర్శినౌ ॥ 31.42 ॥
43. ప్లక్షశ్చైవ ప్రభావశ్చ మంత్రిణావర్ణధర్మయోః ।
వక్తుముచ్చావచం ప్రాప్తం లక్ష్మణం తౌ శశంసతుః ॥ 31.43 ॥
44. ప్రసాదయిత్వా సుగ్రీవం వచనైస్సామనిశ్చితైః ।
ఆసీనం పర్యుపాసీనౌ యథా శక్రం మరుత్పతిమ్ ॥ 31.44 ॥
45. సత్యసంధౌ మహాభాగౌ భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ ।
వయస్యభావం సంప్రాప్తౌ రాజ్యార్హౌ రాజ్యదాయినౌ ॥ 31.45 ॥
46. తయోరేకో ధనుష్పాణిః ద్వారి తిష్ఠతి లక్ష్మణః ।
యస్య భీతాః ప్రవేపంతః నాదాన్ముంచంతి వానరాః ॥ 31.46 ॥
47. స ఏష రాఘవభ్రాతా లక్ష్మణో వాక్యసారథిః ।
వ్యవసాయరథః ప్రాప్తః తస్య రామస్య శాసనాత్ ॥ 31.47 ॥

48. అయం చ దయితో రాజన్ తారాయాస్తనయోఽంగదః ।
లక్ష్మణేన సకాశం తే ప్రేషితస్త్వరయాఽనఘ ॥ 31.48 ॥
49. సోఽయం రోషపరీతాక్షః ద్వారి తిష్ఠతి వీర్యవాన్ ।
వానరాన్వానరపతే చక్షుషా నిర్దహన్నివ ॥ 31.49 ॥
50. తస్య మూర్ధ్నా ప్రణమ్య త్వం సపుత్రస్సహ బంధుభిః ।
గచ్ఛ శీఘ్రం మహారాజ రోషో హ్యస్య నివర్తతామ్ ॥ 31.50 ॥
51. యదాహ రామో ధర్మాత్మా తత్కరుష్య సమాహితః ।
రాజంస్తిష్ఠస్వ సమయే భవ సత్యప్రతిశ్రవః ॥ 31.51 ॥ (2 సార్లు)

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ఏకత్రింశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ద్వాత్రింశస్సర్గః
సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

52. అంగదస్య వచశ్రుత్వా సుగ్రీవస్సచివైస్సహ ।
లక్ష్మణం కుపితం శ్రుత్వా ముమోచాసనమాత్మవాన్ ॥32.1॥(2 సార్లు)
53. సచివానబ్రవీద్వాక్యం నిశ్చిత్య గురులాఘవమ్ ।
మంత్రజ్ఞాన్మంత్రకుశలః మంత్రేషు పరినిష్ఠితాన్ ॥ 32.2 ॥
54. న మే దుర్వాహృతం కించిత్ నాపి మే దురనుష్ఠితమ్ ।
లక్ష్మణో రాఘవభ్రాతా క్రుద్ధః కిమితి చింతయే ॥ 32.3 ॥
55. అసుహృద్భిర్మమామిత్రైః నిత్యమంతరదర్శిభిః ।
మమ దోషాససంభూతాన్ శ్రావితో రాఘవానుజః ॥ 32.4 ॥
56. అత్ర తావద్యథాబుద్ధిః సర్వైరేవ యథావిధి ।
భావస్య నిశ్చయస్తావత్ విజ్ఞేయో నిపుణం శనైః ॥ 32.5 ॥
57. న ఖల్వస్తి మమ త్రాసః లక్ష్మణాన్నాపి రాఘవాత్ ।
మిత్రం త్వస్థానకుపితం జనయత్యేవ సంభ్రమమ్ ॥ 32.6 ॥

58. సర్వథా సుకరం మిత్రం దుష్కరం పరిపాలనమ్ ।
అనిత్యత్వాచ్చ చిత్తానాం ప్రీతిరల్పేఽపి భిద్యతే ॥ 32.7 ॥
59. అతో నిమిత్తం త్రస్తోఽహం రామేణ తు మహాత్మనా ।
యన్మమోపకృతం శక్యం ప్రతికర్తుం న తన్మయా ॥ 32.8 ॥
60. సుగ్రీవేణైవముక్తస్తు హనూమాన్ హరిపుంగవః ।
ఉవాచ స్వేన తర్కేణ మధ్యే వానరమంత్రినామ్ ॥ 32.9 ॥
61. సర్వథా నైతదాశ్చర్యం యస్త్వం హరిగణేశ్వర ।
న విస్మరసి సుస్నిగ్ధమ్ ఉపకారకృతం శుభమ్ ॥ 32.10 ॥
62. రాఘవేణ తు వీరేణ భయముత్సృజ్య దూరతః ।
త్వత్ప్రియార్థం హతో వాలీ శక్రతుల్యపరాక్రమః ॥ 32.11 ॥
63. సర్వథా ప్రణయాత్ క్రుద్ధః రాఘవో నాత్ర సంశయః ।
భ్రాతరం సంప్రహితవాన్ లక్ష్మణం లక్ష్మీవర్ధనమ్ ॥ 32.12 ॥
64. త్వం ప్రమత్తో న జానీషే కాలం కాలవిదాంవర ।
పుల్లసప్తచ్ఛదశ్యామా ప్రవృత్తా తు శరచ్ఛివా ॥ 32.13 ॥
65. నిర్మలగ్రహసక్షత్రాః ద్యౌః ప్రనష్టబలాహకాః ।
ప్రసన్నాశ్చ దిశస్సర్వాః సరితశ్చ సరాంసి చ ॥ 32.14 ॥
66. ప్రాప్తముద్యోగకాలం తు నావైషి హరిపుంగవ ।
త్వం ప్రమత్త ఇతి వ్యక్తం లక్ష్మణోఽయమిహాగతః ॥ 32.15 ॥
67. ఆర్తస్య హృతదారస్య పరుషం పురుషాంతరాత్ ।
వచనం మర్షణీయం తే రాఘవస్య మహాత్మనః ॥ 32.16 ॥
68. కృతాపరాధస్య హి తే నాన్యత్ పశ్యామ్యహం క్షమమ్ ।
అంతరేణాంజలిం బద్ధ్వా లక్ష్మణస్య ప్రసాదనాత్ ॥ 32.17 ॥
69. నియుక్తైర్మంత్రిభిర్వాచ్యః హ్యవశ్యం పార్థివో హితమ్ ।
అత ఏవ భయం త్యక్త్వా బ్రవీమ్యవధృతం వచః ॥ 32.18 ॥
70. అభిక్రుద్ధః సమర్థో హి చాపముద్యమ్య రాఘవః ।
సదేవాసురగంధర్వం వశే స్థాపయితుం జగత్ ॥ 32.19 ॥

71. న స క్షమః కోపయితుం యః ప్రసాద్యః పునర్భవేత్ ।
పూర్వోపకారం స్మరతా కృతజ్ఞేన విశేషతః ॥ 32.20 ॥

72. తస్య మూర్ఖా ప్రణమ్య త్వం సపుత్రస్ససుహృజ్ఞనః ।
రాజంస్తిష్ఠస్వ సమయే భర్తుర్భార్యేవ తద్వశే ॥ 32.21 ॥

73. న రామ రామానుజశాసనం త్వయా
కపింద్రయుక్తం మనసాఽప్యపోహితుమ్ ।
మనో హి తే జ్ఞాస్యతి మానుషం బలం
సరాఘవస్యాస్య సురేంద్రవర్చసః ॥ 32.22 ॥ (2 సార్లు)
సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ద్వాత్రింశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే త్రయస్త్రింశస్సర్గః
సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

74. అథ ప్రతిసమాదిష్టః లక్ష్మణః పరవీరహా ।
ప్రవివేశ గుహం ఘోరాం కిష్కింధాం రామశాసనాత్ ॥ 33.1 ॥ (2 సార్లు)

75. ద్వారస్థా హరయ స్తత్ర మహాకాయా మహాబలాః ।
బభూవుర్లక్ష్మణం దృష్ట్వా సర్వే ప్రాంజలయస్థితాః ॥ 33.2 ॥

76. నిశ్చ్వసంతం తు తం దృష్ట్వా క్రుద్ధం దశరథాత్మజమ్ ।
బభూవుర్వరయస్త్రస్తాః న చైనం పర్యవారయన్ ॥ 33.3 ॥

77. స తాం రత్నమయీం శ్రీమాన్ దివ్యాం పుష్పితకాననామ్ ।
రమ్యాం రత్నసమాకీర్ణాం దదర్శ మహతీం గుహామ్ ॥ 33.4 ॥

78. హర్షప్రాసాదసంబాధాం నానాపణ్యోపశోభితామ్ ।
సర్వకామఫలైర్ఘ్నైః పుష్పితైరుపశోభితామ్ ॥ 33.5 ॥

79. దేవగంధర్వపుత్రైశ్చ వానరైః కామరూపిభిః ।
దివ్యమాల్యాంబరధరైః శోభితాం ప్రియదర్శనైః ॥ 33.6 ॥

80. చందనాగరుపద్మానాం గంధైస్సురభిగంధినామ్ ।
 మైరేయాణాం మాధూనాం చ సంమోదితమహాపథామ్ ।
 దదర్శ గిరినద్యశ్చ విమలాస్తత్ర రాఘవః ॥ 33.7 ॥
81. అంగదస్య గృహం రమ్యం మైందస్య ద్వివిదస్య చ ।
 గవయస్య గవాక్షస్య గజస్య శరభస్య చ ॥ 33.8 ॥
82. విద్యున్మాలేశ్చ సంపాతేః సూర్యాక్షస్య హనూమతః ।
 వీరబాహోస్సుబాహోశ్చ నలస్య చ మహాత్మనః ॥ 33.9 ॥
83. కుముదస్య సుషేణస్య తారజాంబవతోస్తథా ।
 దధివక్త్రస్య నీలస్య సుపాటలసునేత్రయోః ॥ 33.10 ॥
84. ఏతేషాం కపిముఖ్యానాం రాజమార్గే మహాత్మనామ్ ।
 దదర్శ గృహముఖ్యాని మహాసారాణి లక్ష్మణః ॥ 33.11 ॥
85. పాండురాభ్రప్రకాశాని దివ్యమాల్యయుతాని చ ।
 ప్రభూతధనధాన్యాని స్త్రీరత్నైశ్శోభితాని చ ॥ 33.12 ॥
86. పాండురేణ తు సాలేన పరిక్షిప్తం దురాసదమ్ ।
 వానరేంద్రగృహం రమ్యం మహేంద్రసదనోపమమ్ ॥ 33.13 ॥
87. శుక్లేః ప్రాసాదశిఖరైః కైలాసశిఖరోపమైః ।
 సర్వకామఫలైర్ఘ్నైః పుష్పితైరుపశోభితమ్ ॥ 33.14 ॥
88. మహేంద్రదత్తైఃశ్రీమద్భిః నీలజీమూతసన్నిభైః ।
 దివ్యపుష్పఫలైర్ఘ్నైః శీతచ్ఛాయైర్మనోరమైః ॥ 33.15 ॥
89. హరిభిస్సంవృతద్వారం బలిభిశ్చస్త్రపాణిభిః ।
 దివ్యమాల్యావృతం శుభ్రం తప్తకాంచనతోరణమ్ ॥ 33.16 ॥
90. సుగ్రీవస్య గృహం రమ్యం ప్రవివేశ మహాబలః ।
 అవార్యమాణస్సౌమిత్రిః మహాభ్రమివ భాస్కరః ॥ 33.17 ॥
91. స సప్త కక్ష్యా ధర్మాత్మా నానాజనసమాకులాః ।
 ప్రవిశ్య సుమహద్గుప్తం దదర్శాంతఃపురం మహత్ ॥ 33.18 ॥

92. హైమరాజతపర్యంకైః బహుభిశ్చ వరాసనైః ।
మహార్వాస్తురణోపేతైః తత్ర తత్రోపశోభితమ్ ॥ 33.19 ॥
93. ప్రవిశన్నేవ సతతం శుశ్రావ మధురస్వరమ్ ।
తంత్రీగీతసమాకీర్ణం సమగీతపదాక్షరమ్ ॥ 33.20 ॥
94. బహ్వీశ్చ వివిధాకారాః రూపయౌవనగర్వితాః ।
స్త్రియస్సుగ్రీవభవనే దదర్శ స మహాబలః ॥ 33.21 ॥
95. దృష్ట్వాఽభిజనసంపన్నాః చిత్రమాల్యకృతస్రజః ।
ఫలమాల్యకృతవ్యగ్రాః భూషణోత్తమభూషితాః ॥ 33.22 ॥
96. నాతృప్తాన్నాపి చావ్యగ్రాత్ నానుదాత్తపరిచ్ఛదాన్ ।
సుగ్రీవానుచరాంశ్చాపి లక్షయామాస లక్ష్మణః ॥ 33.23 ॥
97. కూజితం నూపురాణాం చ కాంచీనాం నినదం తథా ।
సన్నిశమ్య తతశ్రీమాన్ సౌమిత్రిర్లజ్జితోఽభవత్ ॥ 33.24 ॥
98. రోషవేగప్రకుపితః శ్రుత్వా చాభరణస్వనమ్ ।
చకార జ్యాస్వనం వీరః దిశశ్శబ్దేన పూరయన్ ॥ 33.25 ॥
99. చారిత్రేణ మహాబాహుః అపకృష్టస్స లక్ష్మణః ।
తస్థావేకాంతమాశ్రిత్య రామశోకసమన్వితః ॥ 33.26 ॥
100. తేన చాపస్వనేనాథ సుగ్రీవః ప్లవగాధిపః ।
విజ్ఞాయాగమనం త్రస్తః సంచచాల వరాసనాత్ ॥ 33.27 ॥
101. అంగదేన యథా మహ్యం పురస్తా త్రృతివేదితమ్ ।
సువ్యక్తమేష సంప్రాప్తః సౌమిత్రిర్భ్రాతృవత్సలః ॥ 33.28 ॥
102. అంగదేన సమాఖ్యాతం జ్యాస్వనేన చ వానరః ।
బుబుధే లక్ష్మణం ప్రాప్తం ముఖం చాస్య వ్యశుష్యత ॥ 33.29 ॥
103. తతస్తారాం హరిశ్రేష్ఠః సుగ్రీవః ప్రియదర్శనామ్ ।
ఉవాచ హితమవ్యగ్రః త్రాససంభ్రాంతమానసః ॥ 33.30 ॥
104. కిం ను తత్కారణం సుభ్రు ప్రకృత్యా మృదుమానసః ।
సరోష ఇవ సంప్రాప్తో యేనాయం రాఘవానుజః ॥ 33.31 ॥

105. కిం పశ్యసి కుమారస్య రోషస్థానమనిందితే ।
న ఖల్వకారణే కోపమాహరేన్నరసత్తమః ॥ 33.32 ॥
106. యదస్య కృతమస్మాభిః బుధ్యసే కించిదప్రియమ్ ।
తద్బుద్ధ్యా సంప్రధార్యాశు క్షిప్రమర్హసి భాషితుమ్ ॥ 33.33 ॥
107. అథవా స్వయమేవైనం ద్రష్టుమర్హసి భాషితుమ్ ।
వచనైస్సాంత్యయుక్తైశ్చ ప్రసాదయితుమర్హసి ॥ 33.34 ॥
108. త్వద్దర్శనవిశుద్ధాత్మా న స కోపం కరిష్యతి ।
న హి స్త్రీషు మహాత్మానః క్వచిత్ కుర్వంతి దారుణమ్ ॥ 33.35 ॥
109. త్వయా సాంత్యైరుపక్రాంతం ప్రసన్నేంద్రియమానసమ్ ।
తతః కమలపత్రాక్షం ద్రక్ష్యామ్యహమరిందమమ్ ॥ 33.36 ॥
110. సా ప్రస్థలంతీ మదవిహ్వలాక్షీ, ప్రలంబకాంచీగుణహేమసూత్రా ।
సలక్షణా లక్ష్మణసన్నిధానం, జగామ తారా నమితాంగయష్టిః ॥
॥ 33.37 ॥
111. స తాం సమీక్ష్యైవ హరీశపత్నీం, తస్థావుదాసీనతయా మహాత్మా ।
అవాఙ్ముఖోఽభూన్మనుజేంద్రపుత్రః, స్త్రీసన్నికర్షాద్వినివృత్తకోపః ॥
॥ 33.38 ॥
112. సా పానయోగాద్వినివృత్తలజ్ఞా, దృష్టిప్రసాదాచ్చ నరేంద్రసూనోః ।
ఉవాచ తారా ప్రణయప్రగల్భం, వాక్యం మహార్థం పరిసాంత్య పూర్వమ్ ॥
॥ 33.39 ॥
113. కిం కోపమూలం మనుజేంద్రపుత్ర, కస్తే న సంతిష్ఠతి వాఙ్మిదేశే ।
కశ్చుష్కవృక్షం వనమాపతంతం, దవాగ్నిమాసీదతి నిర్విశంకః ॥
॥ 33.40 ॥
114. స తస్యా వచనం శ్రుత్వా సాంత్యపూర్వమసంశయమ్ ।
భూయః ప్రణయదృష్టార్థం లక్ష్మణో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 33.41 ॥
115. కిమయం కామవృత్తస్తే లుప్తధర్మార్థసంగ్రహః ।
భర్తా భర్తృహితే యుక్తే న చైనమవబుధ్యసే ॥ 33.42 ॥

116. న చింతయతి రాజ్యార్థం నాస్మాన్ శోకపరాయణాన్ ।
సామాత్యపరిషత్తారే పానమేవోపసేవతే ॥ 33.43 ॥
117. స మాసాంశ్చతురః కృత్వా ప్రమాణం ప్లవగేశ్వరః ।
వ్యతీతాంస్తాన్మదవ్యగ్రః విహరన్నావబుధ్యతే ॥ 33.44 ॥
118. న హి ధర్మార్థసిద్ధ్యర్థం పానమేవం ప్రశస్యతే ।
పానాదర్థశ్చ ధర్మశ్చ కామశ్చ పరిహీయతే ॥ 33.45 ॥
119. ధర్మలోపో మహాంస్తావత్ కృతే హ్యప్రతికుర్వతః ।
అర్థలోపశ్చ మిత్రస్య నాశే గుణవతో మహాన్ ॥ 33.46 ॥
120. మిత్రం హ్యర్థగుణశ్రేష్ఠం సత్యధర్మపరాయణమ్ ।
తద్వ్యయం తు పరిత్యక్తం న తు ధర్మే వ్యవస్థితమ్ ॥ 33.47 ॥
121. తదేవం ప్రస్తుతే కార్యే కార్యమస్మాభిరుత్తరమ్ ।
యత్కార్యం కార్యతత్త్వజ్ఞే తదుదాహర్తుమర్హసి ॥ 33.48 ॥
122. సా తస్య ధర్మార్థసమాధియుక్తం, నిశమ్య వాక్యం మధురస్వభావమ్ ।
తారా గతార్థే మనుజేంద్రకార్యే, విశ్వాసయుక్తం తమువాచ భూయః ॥
॥ 33.49 ॥
123. న కోపకాలః క్షితిపాలపుత్ర, న చాతికోపస్వజనే విధేయః ।
త్వదర్థకామస్య జనస్య తస్య, ప్రమాదమప్యర్హసి వీర సోధుమ్ ॥
॥ 33.50 ॥
124. కోపం కథం నామ గుణప్రకృష్టః, కుమార కుర్యాదపకృష్టసత్త్వే ।
కస్త్యద్విధః కోపవశం హి గచ్ఛేత్, సత్త్వావరుద్ధస్తపసః ప్రసూతిః ॥
॥ 33.51 ॥
125. జానామి రోషం హరివీరబంధోః, జానామి కార్యస్య చ కాలసంగమ్ ।
జానామి కార్యం త్వయి యత్కృతం నః, తచ్చాపి జానామి యదత్ర కార్యమ్ ॥
॥ 33.52 ॥
126. తచ్చాపి జానామి యథాఽవిషహ్యం, బలం నరశ్రేష్ఠ శరీరజస్య ।
జానామి యస్మింశ్చ జనేఽవబద్ధం, కామేన సుగ్రీవమసక్తమద్య ॥
॥ 33.53 ॥

127. న కామతంత్రే తవ బుద్ధిరస్తి, త్వం వై యథా మన్యువశం ప్రపన్నః ।
న దేశకాలౌ హి న చార్థధర్మౌ, అవేక్షతే కామరతిర్మనుష్యః ॥ 33.54 ॥
128. తం కామవృత్తం మమ సన్నికృష్టం, కామాభియోగాచ్చ నివృత్తలజ్జమ్ ।
క్షమస్వ తావత్పరవీరహంతః, త్వద్భ్రాతరం వానరపంశనాథమ్ ॥
॥ 33.55 ॥
129. మహర్షయో ధర్మతపోఽభికామాః, కామానుకామాః ప్రతిబద్ధమోహాః ।
అయం ప్రకృత్యా చపలః కపిస్తు, కథం న సజ్జేత సుఖేషు రాజా ॥
॥ 33.56 ॥
130. ఇత్యేవముక్త్వా వచనం మహార్థం, సా వానరీ లక్ష్మణమప్రమేయమ్ ।
పునస్సఖేలం మదవిహ్వలం చ, భర్తుర్హితం వాక్యమిదం బభాషే ॥
॥ 33.57 ॥
131. ఉద్యోగస్తు చిరాజ్జుప్తః సుగ్రీవేణ నరోత్తమ ।
కామస్యాపి విధేయేన తవార్థప్రతిసాధనే ॥ 33.58 ॥
132. ఆగతా హి మహావీర్యాః హరయః కామరూపిణః ।
కోటీశతసహస్రాణి నానానగనివాసినః ॥ 33.59 ॥
133. తదాగచ్ఛ మహాబాహో చారిత్రం రక్షితం త్వయా ।
అచ్ఛలం మిత్రభావేన సతాం దారావలోకనమ్ ॥ 33.60 ॥
134. తారయా చాభ్యనుజ్ఞాతః త్వరయా చాపి చోదితః ।
ప్రవివేశ మహాబాహుః అభ్యంతరమరిందమః ॥ 33.61 ॥
135. తతస్సుగ్రీవమాసీనం కాంచనే పరమాసనే ।
మహార్వాస్తరణోపేతే దదర్శాదిత్యసన్నిభమ్ ॥ 33.62 ॥
136. దివ్యాభరణచిత్రాంగం దివ్యరూపం యశస్వినమ్ ।
దివ్యమాల్యాంబరధరం మహేంద్రమివ దుర్జయమ్ ॥ 33.63 ॥
137. దివ్యాభరణ మాల్యాభిః ప్రమదాభిస్సమావృతమ్ ।
సంరబ్ధతరరక్తాక్షః బభూవాంతకసన్నిభః ॥ 33.64 ॥

138. రుమాం తు వీరః పరిరభ్య గాఢం, వరాసనస్థో వరహేమవర్ణః ।

దదర్శ సౌమిత్రిమదీనసత్త్వం, విశాలనేత్రస్సువిశాలనేత్రమ్ ॥33.65॥

(2 సార్లు)

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।

మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే త్రయస్త్రింశస్సర్గః

అథ చతుస్త్రింశస్సర్గః

తమప్రతిహతం క్రుద్ధం ప్రవిష్టం పురుషర్షభమ్ ।

సుగ్రీవో లక్ష్మణం దృష్ట్వా బభూవ వ్యథితేంద్రియః ॥ 34.1 ॥

శ్రీ రామస్తుతిః

ఆసదానుసహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।

లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః

బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా ।

అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ ॥

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

అథ క్షీమ్రాపార్శ్వేనో యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే॥

అథ భగవత్కీమర్షణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా, బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।

కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై, నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।

శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

